

Lektori vélemény

Sztanyekné Hossó Nikoletta: „POLITIKA ÉS PROTOKOLL – Az első magyarországi pápalátogatás kulisszatitkai 25 év távlatából” című kéziratáról

A szerző egy köz- és diplomáciatörténelmi szempontból is jelentős, a modernkori magyar egyháztörténet számára viszont legjelentősebb eseménysorozatot állított vizsgálódása középpontjába. Szent II. János Pál pápa első magyarországi apostoli látogatása több szempontból is megkerülhetetlen eseménye lett a függetlenségét és szabadságát ünneplő fiatal magyar demokráciának. A szerző az esemény súlyához méltó módon igyekszik a lehető legtöbb szempont és forrás alapján vizsgálni a témakört. A munka ennek megfelelően rendkívül sokoldalú, az mind a politikatörténet, mind a diplomácia, mind az egyházpolitika, majd különösen a protokoll és etikett viszonyrendszerébe is betekintést enged. A szerző jó stílusban, tudományos igényességgel fogalmazza meg mondandóját, miközben végig újabb és újabb érdekességeket tár az olvasó elé.

A kötet első fele a legfontosabb diplomáciai és egyházpolitikai eseményeket mutatja be a modernkori magyar történelemben, majd felvázolja a pápalátogatáshoz vezető történelmi utat 1945 és 1991 között. Ehhez a szerző elsődlegesen a rendelkezésre álló, többnyire magyar nyelvű szakirodalmakat hasznosította. Örömteli, hogy a legfontosabb szerzők (Balogh, Gergely, Kramer, Nanovfszky) munkái mellett a szerző néhány esetben korabeli sajtóelemzéseket, itt-ott levéltári forrásanyagokat, valamint számos elérhető internetes anyagot hasznosított a fejezetek elkészítéséhez. A szerző jól érzékelteti a kommunista diktatúra kiépítése során az egyházzellenes törekvéseket, kitér Mindszenty hercegprímás szerepére, az egyházi intézmények államosítására. Külön fejezetben mutatja be 1956 hatásait és egyházi vonatkozásainak lényegi elemeit, majd a Kádár-kor békepapi mozgalmát és a törekvést a vatikáni párbeszédre. Az első rész záróakkordját a rendszerváltoztatás időszaka jelöli ki, melyhez közeledve még az államszocialista korszakban megtörténik a kelet-európai pápa meghívása Magyarországra. Majd ezt a részt a diplomáciai kapcsolatok teljes körű helyreállítása zárja le.

A tervezett kötet második része tartalmazza az olvasók számára a pápalátogatás részletes elemzését; ennek során Sztanyekné Hossó Nikoletta nemcsak nyomtatásban megjelent publikációkra támaszkodott, hanem széleskörű feltáró munkát végzett a magyar külügyminisztérium archív dokumentumainak, majd az MTI különböző beszámolóit és hírforrásainak körében. Sőt ezen túlmenően számos személyes tapasztalatot, a résztvevőkkel és szervezőkkel készített interjút, különböző formátumokban elérhető visszaemlékezéseket és a Magyarországon elérhető nemzetközi forrásokat is felhasználta elemzéséhez. A kézirat eme második része kvázi egyházi protokoll-tankönyvként is értelmezhető. A szerző nemcsak a Vatikán és Szentszék nemzetközi viszonyokban betöltött helyét tisztázza, de részletesen elemzi a szentatya nemzetközi utazásai során foganatosított forgatókönyvek egyes elemeit és kellékeit. Ennek során az utazásszervezés, a szállásbiztosítás, az alapvető biztonság, vagy akár a fotózás, a kíséret, illetve étkezések kérdései is terítékre kerülnek. Majd a konkrét magyar példa bemutatásával tárja elénk a szerző II. János Pál állami fogadásának hátterét, a közlekedési és egészségügyi feltételek megteremtését, a helyszínek biztosítását és felkészítését. A munka záró része végül a pápalátogatás mindennapjaiba és pontos lebonyolításába enged betekintést 1991. augusztus 16-tól, mely egy pénteki napra esett, egészen az augusztus 20-i záróakkordig.

(...)Az egyes fejezetek jól követik egymást, az összekapcsolást és átvezetést a kézirat készítője mindvégig jól oldja meg. A közel 300 jegyzet, a kötet végéhez csatolt mintegy 50 dokumentum és archív felvétel jól mutatják Sztanyekné Hossó Nikoletta roppant széles kitekintését és anyaggyűjtését. Mindezeket figyelembe véve, a kézirat hiánypótló jellegét és egyedül megközelítmódját is kiemelve, a kötet megjelentetését meleg szívvel ajánlom és támogatom.

Dr. Zachar Péter Krisztián PhD
tanszékvezető főiskolai tanár

Kodolányi János Főiskola - Nemzetközi Tanulmányok és Történelem Tanszék